

ПРОПУСНАТ ШАНС

Наличието на увреждане не прави човека добър или лош, умен или глупав, работлив или мързелив, щастлив или нещастен... Ние сме толкова различни, колкото различни са всички хора. ЕК на ТЕЛК – тази ужасна аббревиатура, която малцина могат да кажат какво значи, но всички знаят, че хартията от ТЕЛК дава пенсия, интеграционни, синьо картонче и освобождаване от винетни такси – та ЕР на ТЕЛК прави всички ни еднакви, но с различен процент „неработоспособност“ или вид и степен на увреждане. ЕР на ТЕЛК не показва дали аз искам да поема отговорност за действията си или предпочитам някой друг да носи отговорността за моето ежедневие, а аз само да мрънкам и да се оплаквам колко ми е зле.

Днешните закони трябва да бъдат направени така, че всеки да получи необходимото му, за да живее собствения си живот, за да прави своите важни житейски избори. Съвременните социални закони предлагат на гражданите алтернативи, т.е. избор между различни варианти на помощ от държавата, които да дават шанс на всеки да се изяви – колкото може и колкото иска. Затова трябва да се предвиди **алтернативна пътека** за социално включване на хората с увреждания **въз основа на индивидуална оценка на потребностите независимо от ЕР на ТЕЛК.**

Вариант А:

Който иска да се представя с „аз съм инвалид първа група“ вместо с името си, да размахва ЕР на ТЕЛК и да ползва сегашните придобивки, ще получава пенсия по инвалидност, финансова подкрепа в зависимост от процентите в ЕР на ТЕЛК, техническо средство по Наредба и лимитни цени и всичко, предвидено в Закона за хората с увреждания, т.е. нищо, което да върши работа.

Вариант Б:

Който иска да мине на индивидуална оценка на потребностите получава подкрепа за социално включване, измерена чрез нуждите на човека за поддържане на собствено домакинство, образователна или трудова активност (ходи на училище, в университет или на работа), участие в граждански инициативи или благотворителни каузи (полагане на доброволен труд) и пр.

При този вариант човекът с увреждане подписва декларация за отказ от придобивките по КСО (социална инвалидна пенсия и чужда помощ) и ЗХУ (месечна добавка за интеграция, адаптация на жилище и/или автомобил) в сегашния им вид.

Индивидуалната оценка на потребностите обхваща:

- Преценка на доходите на човека и предоставяне на месечна издръжка поради увреждане, когато човек не работи и няма трудови доходи. Тази издръжка следва да замени социалната пенсия по инвалидност, а размерът ѝ трябва да осигурява достойно (не богато, още по-малко луксозно) преживяване в рамките на календарния месец. **Размерът на месечната издръжка поради увреждане следва да бъде определена на ниво 1,3 – 1,5 от размера на линията на бедност.** Месечната издръжка поради увреждане се спира от месеца, следващ този, в който лицето има подписан договор за работа (трудов или граждански).
- Оценка на нуждата от лична помощ под формата на финансов ресурс за наемане на асистенти на пазара на труда и задължително извън роднинския кръг, както и на администратор, който да се грижи за формалностите по трудовото законодателство и отчетността.

ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ

ул. Екзарх Йосиф №60,
София 1000
тел.: +359 (02) 983 25 15
e-mail: cil@cil.bg
уебсайт: www.cil.bg

- Достъп до специализирани социални услуги – медицинска рехабилитация, образователни или квалификационни курсове, психологическо консултиране и пр.
- Преценка за необходимите медицински изделия и технически помощни средства – ниско- и високо технологични, които гарантират по-голяма самостоятелност и възможност за социално включване с остойностяване на адаптацията.
- Проектиране на достъпност в жилището на лицето с увреждане, когато такава е необходима, или в моторното превозно средство, когато има такава, с остойностяване на адаптацията.

При промяна в обстоятелствата човекът с увреждане е задължен да заяви това пред отговорната институция и да бъде подложен на нова оценка на потребностите.

За да се радваме на подобна алтернатива трябва да има компетентни хора, които да правят индивидуална оценка на потребностите, както и институция, която да легализира оценката и тя да носи подкрепата, от която човек има нужда. Добре е тази институция да не бъде Агенцията за социално подпомагане, а да се създадат областни структури на Агенцията за хората с увреждания, в които да се формират и обучат екипи за индивидуална оценка на потребностите.

Всичко това може да се случи в рамките на 6 месеца и от средата на 2019 г. да започне да функционира. В това време трябва да се разработи Методика за индивидуална оценка на потребностите, която да бъде приета с постановление на МС. Важен фактор в системата са експертите, които трябва да бъдат обучени – от доставчик на образователни услуги, университет или организация от страна-членка на ЕС с доказан опит – и наети с договор от МТСП.

В републиканския бюджет за 2019 година можеше да бъде заложена сума от **20 млн. лв.** за тази „алтернативна пътека“, а стриктното документирание и анализ на изпълнението можеше да покаже каква е нейната ефективност и ефикасност. Ако броят на кандидатите и техните потребности надвишат заложените средства, ще се формира списък от чакащи – доста разпространена, макар и не похвална, практика в много европейски страни.

Сега вече „мачът е свирен“, но надеждата остава.